

N:o 52.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, angående godkännande af ett med Malmö stad ingånget aftal m. m.; gifven Stockholms slott den 12 februari 1897.

Under åberopande af bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden för denna dag, vill Kongl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen

att för dess del godkänna ett emellan arméförvaltningens fortifikationsdepartement, å Kongl. Maj:ts och Kronans, samt Malmö stads drätselkammare, å stadens vägnar, ingånget, i statsrådsprotokollet närmare omnämndt aftal angående framdragande af en gata till det nya kasern-etablissemnet för Kronprinsens husarregemente m. m.,

äfvensom medgifva, det Kongl. Maj:t må vidtaga sådana smärre utbyten mellan den till Engeströmska lyckan vid Malmö hörande mark och angränsande områden, som af Kongl. Maj:t må finnas erforderliga.

De till ärendet hörande handlingar skola vederbörande utskott tillhandahållas; och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

O S C A R.

Axel Rappe.

*Utdrag af protokollet öfver landtförsvarsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den
12 februari 1897.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve DOUGLAS,
Statsråden: friherre ÅKERHJELM,
 WIKBLAD,
 friherre RAPPE,
 CHRISTERSON,
 WERSÅLL,
 ANNERSTEDT,
 VON KRUSENSTJERNA.

Departementschefen, statsrådet friherre Rappe yttrade härefter:
»I nådig proposition den 9 mars 1894, om anslag till nya kasern-
etablissemang m. m., föreslog Eders Kongl. Maj:t Riksdagen, bland annat,
dels att medgifva, att kronprinsens husarregementes nuvarande kasern,
stall och ridhus samt vakt- och sjukhusbyggnader med tillhörande tomter
äfvensom öfriga med grön färg å en vid statsrådsprotokollet för den
1 februari 1889 bilagd karta utmärkta, kronan tillhöriga områden i
Malmö stad, med undantag endast af de med bokstäfverna A och A 1

å kartan betecknade, invid citadellets inre vallgraf belägna egofigurer, måtte få försäljas för 498,000 kronor och vissa andra vilkor, äfvensom att i köpslutet om nämnda tomter måtte få anses inbegripna jemväl sådana möjligen icke särskildt omnämnda delar af den egentliga stadens fästningsverk å norra fronten, norra glacisen samt bastionerna Nyköping och Norrköping, som enligt 1805 års raseringsplan blifvit Kongl. Maj:t och kronan förbehållna och icke sedermera med full eganderätt till staden Malmö afträdts, äfvensom samtliga de försälda områdena tillhörande kanaler och grafvar, och *dels* att till landtförsvaret måtte upplåtas den så kallade Engeströmska lyckan vid Malmö för att användas till tomt för Kronprinsens husarregementes blifvande nya etablissement i Malmö, med Kongl. Maj:t dervid förbehållen rättighet att vidtaga sådana smärre utbyten af de denna lycka tillhöriga områden, som kunde erfordras för att bringa etablissementet i omedelbar beröring med den invid detsamma af Malmö stad anlagda väg.

I skrifvelse den 9 maj 1894 anmälde Riksdagen sitt beslut i denna jemte flere andra kasernbyggnadsfrågor, och framgår af denna skrifvelse, att Eders Kongl. Maj:ts omförmälda proposition blef, så vidt den angick försäljning af Malmötomterna och upplåtelse till landtförsvaret af Engeströmska lyckan, af Riksdagen bifallen. Riksdagens skrifvelse innehöll dock icke något yttrande i fråga om det af Eders Kongl. Maj:t framställda förslaget om rätt att vidtaga smärre erforderliga utbyten af de nämnda lycka tillhöriga områdena. Deremot innehöll Riksdagens skrifvelse en anhållan, att Eders Kongl. Maj:t måtte vid förläggande af hela Kronprinsens husarregemente till Malmö, fästa det vilkor, att staden skulle, i aflösen för densamma åliggande inqvarteringsbörd, såsom bidrag till nytt kasernetablissement för regementet erlægga ett visst angifvet belopp.

Med anledning häraf och sedan Malmö stadsfullmäktige i underdånig skrifvelse den 10 augusti 1894 förklarar sig villiga att erlægga det af Riksdagen ifrågasatta beloppet, förordnade Eders Kongl. Maj:t genom nådigt bref den 1 oktober 1894, bland annat, att nytt kasernetablissement för regementet skulle, så fort ske kunde, uppföras å den så kallade Engeströmska lyckan invid Malmö samt att regementet skulle, i den mån det nya etablissementet blefve färdigt, i sin helhet förläggas till nämnda stad, hvarjemte Eders Kongl. Maj:t behagade åt arméförvaltningen å fortifikationsdepartementet uppdraga, bland annat, att vidtaga erforderliga åtgärder för bringande till verkställighet af de utaf Malmö stad gjorda utfästelserna och den till staden beslutade försäljningen af byggnader och tomter i Malmö.

Till fullgörande af detta uppdrag öfverlemnade arméförvaltningen med underdånig skrifvelse den 31 juli 1895 ett, under förbehåll af Eders Kongl. Maj:ts godkännande, af förvaltningen med drätselkammaren i Malmö träffadt aftal, hvilket dock, enligt hvad förvaltningen dervid anmälde, icke innefattade andra förpligtelser å stadens sida än dem, hvartill staden i sina underdåniga skrifvelser den 7 mars 1887, den 29 mars 1888 och den 10 augusti 1890 förbundit sig. Underhandlingar hade visserligen, tillkännagaf förvaltningen, inledts om vissa andra medgifvanden från stadens sida, som förvaltningen funnit önskvärda, men dessa underhandlingar hade då ännu icke kunnat bringas till slut; och förklarade sig förvaltningen ämna framdeles inkomma med den framställning, hvartill berörda underhandlingar kunde föranleda.

Sedan Eders Kongl. Maj:t efter fångvårdsstyrelsens hörande, enligt nådigt bref den 7 november 1895 funnit godt godkänna det mellan arméförvaltningen och drätselkammaren sålunda träffade aftalet, har arméförvaltningen med underdånig skrifvelse den 8 april nästlidet år till Eders Kongl. Maj:ts nådiga pröfning öfverlemnadt ett emellan förvaltningen samt Malmö stads drätselkammare under förbehåll af Eders Kongl. Maj:ts godkännande ingånget ytterligare aftal, hvilket aftal är af följande lydelse:

»Såsom tillägg till det emellan kongl. arméförvaltningens fortifikationsdepartement, å Kongl. Maj:ts och kronans, samt Malmö stads drätselkammare, å stadens vägnar, ingångna, och af Kongl. Maj:t den 7 november 1895 godkända kontrakt rörande försäljande till samma stad af »vissa kronans fastigheter och byggnader m. m., samt om uppförande »å den så kallade Engeströmska lyckan af ett nytt kasernetablissemment »för Kronprinsens husarregemente, har mellan bemälda departement och »Malmö stads drätselkammare, under förbehåll af Kongl. Maj:ts nådiga »fastställelse, ingåtts följande öfverenskommelse rörande åtskilliga frågor »och förhållanden, hvilka stå i beröring med nämnda kontrakt, men särskildt behöfva ordnas.

»1:o. *Malmö stad förbinder sig:*

»a) att vid tiden för fullbordandet af nämnda kasernetablissemment »hafva fullbordadt Regementsgatan ända fram till den s. k. Mariedalsvägen, »som i vester angränsar Engeströmska lyckan;

»b) att till det nya kasernetablissemmentet utsträcka stadens gas- och »vattenledningar samt derstädes tillhandahålla kronan gas och vatten efter »samma taxa, som för innevånarne inom staden är eller kan blifva allmänt gällande;

»c) att för Kronprinsens husarregementes utryckning till eller från kronans exercisfält å vestra betesmarken, i fullt trafikabelt skick underhålla den del af så kallade Mariedalsvägen, som är belägen mellan platsen för det nya husaretablissemnet och Rönneholmsvägen, intill dess att annan lämplig väg för sådant ändamål upplåtes;

»Härförutom medgifver staden:

»d) att kronan får afgiftsfritt framdraga det nya kasernetablissemnetets afloppsledningar å staden tillhörig eller af staden disponerad jord, der sådant lämpligast kan ske, efter drätselkammarens anvisning;

»e) att Kronprinsens husarregemente äfven efter fullbordandet af det nya kasernetablissemnetet å Engeströmska lyckan får afgiftsfritt begagna den nuvarande skjutbanan å östra hamnområdet till ett år efter skedd uppsägning, som från stadens sida verkställes hos Kongl. arméförvaltningens fortifikationsdepartement;

»f) att de till Kronprinsens husarregemente hörande sjuka, hvilka icke kunna vårdas inom det nya kasernetablissemnetets sjuklokaler, få, så vidt utrymmet tillåter, å stadens allmänna sjukhus intagas och vårdas mot enahanda afgifter, som för stadens egna innevånare äro bestämda;

»g) att Kongl. fångvårdsstyrelsen får, äfven efter afträdandet af den till staden försålda citadellsmarken, till sex månader efter hos Kongl. fångvårdsstyrelsen verkställd uppsägning, afgiftsfritt förfoga öfver den, å förste landtmätaren G. Gustafssons år 1878 upprättade karta, med n:o 15 betecknade egofiguren å citadellet, å hvilken en del Malmö straffångelse tillhörande byggnader äro uppförda, med skyldighet dock för Kongl. fångvårdsstyrelsen att sex månader efter uppsägningstidens utgång hafva bortfört byggnaderna;

»h) att genom egoutbyte af lika stor areal reglera gränsen mellan de försålda och de kronan bibehållna delarne af citadellsmarken, på sätt den å bifogade planritning öfver citadellet och marken deromkring med grönt uppdragen linie utvisar.

»2:o. Kongl. Maj:t och kronan öfverlåter till Malmö stad:

»a) all den rätt kronan eger såväl till de områden af Malmö citadell, hvilka genom Kongl. Maj:ts nådiga bref den 26 april 1876 och den 13 juli 1883 blifvit upplåtna åt Malmö—Ystads jernvägsaktiebolag och å ofvan åberopade 1878 års karta öfver samma citadell äro utmärkta med n:ris 51, 52, 58 och 60, som till stranden, vattnet eller uti vattnet verkställda utfyllningar, hvilka angränsa nämnda områden, äfvensom till den väg, som längs yttre kanten af citadellets hufvudgraf framgår innanför ofvannämnda åt Malmö—Ystads jernvägsbolag upplåtna tomter; dock med

»kronan förbehållen rätt till fri utfartsväg mot vester från de kronan »behållna delarne af citadellet, antingen till sistnämnda väg eller annan »allmän väg, som kan komma att aflösa denna; och

»b) all kronans möjligen ännu egande rätt till citadellets grafvar »utanför den röda linie, som är utmärkt å den vid stadsfullmäktiges »underdåniga skrifvelse af den 29 mars 1888 bilagda plan III.

»Denna öfverenskommelse träder i kraft, så snart Kongl. Maj:ts »nådiga godkännande deraf vunnits.

»Malmö den 22 april 1896.

Å drätselkammarens vägnar:»

(Namnunderskrifter).

I fråga om de särskilda bestämmelserna i detta aftal har arméförvaltningen anført följande.

Staden hade icke, enligt dess af Riksdagen godkända anbud, åtagit sig att iordningställa den nya s. k. Regementsgatan längre än till den intill Malmö—Ystads jernväg gränsande Engeströmska lyckan, och om staden, som icke egde den mark, hvaröfver gatans återstående del skulle framdragas, icke velat ordna densamma framför kaserneetablisementet, hade kronan utan tvifvel nödgats bekosta iordningställandet af södra hälften af denna breda gata utanför kaserntomten, hvadan det uppenbarligen vore en stor fördel för kronan att staden nu åtagit sig detta.

Då staden icke i sina af Riksdagen pröfvade anbud åtagit sig att kostnadsfritt intill kaserntomtens gräns framdraga gas- och vattenledningar, hade staden i det föregående aftalet icke kunnat dertill förbindas; men då staden nu frivilligt åtagit sig detta och derjemte att tillhandahålla regementet gas och vatten efter samma taxa, som för invånarne i staden vore eller kunde blifva allmänt gällande, innebure detta en väsentlig fördel för kronan, hvilket ock gälde om stadens medgifvande att aflopsledningarne från etablissementet finge afgiftsfritt framdragas å staden tillhörig eller af staden disponerad jord, der sådant lämpligast kunde ske, samt om dess åtagande att i fullt trafi-

kabelt skick underhålla den utmed kaserntomtens vestra sida löpande Mariedalsvägen.

Enligt det förut ingångna aftalet — fortsätter arméförvaltningen — komme stadens skyldighet att upplåta skjutplats åt regementet att upphöra, när det gamla kasernetablissemnet blefve till staden öfverlemnadt, hvadan en ny, ändamålsenlig skjutbana borde åt regementet anskaffas, helst på andra sidan Limhamn; men då en sådan antagligen icke kunde komma till stånd, innan regementet inflyttade i sitt nya etablissement, hade staden nu medgifvit, att regementet finge tills vidare begagna den nuvarande skjutbanan å östra hamnområdet till ett år efter skedd uppsägning. Då vidare den för det nya etablissementet anslagna byggnadssumman icke medgafve uppförandet af någon särskild sjukhusbyggnad samt garnisonens gamla sjukhus inginge i försäljningen till staden, hade det varit af vigt att utverka tillstånd dertill, att sådana regementets sjuke, hvilka icke kunde vårdas inom etablissementets sjuklokaler, finge emottagas till vård å stadens allmänna sjukhus, hvartill staden nu lemnat medgifvaude; och som staden icke velat tillösa sig vissa, inom citadellet belägna, centralfängelset tillhöriga byggnader, hade dessa från försäljningen till staden undantagits, i följd hvaraf staden kunde, sedan densamma tillträdt tomten, hvarå byggnaderna voro belägna, fordra dessas borttagande. Men då, enligt hvad upplyst blifvit, dessa byggnader kunde under någon tid blifva för centralfängelset behöfliga, hade enligt nu föreliggande aftal öfverenskommit, att fångvårdsstyrelsen finge, efter markens afträdande, till sex månader efter skedd uppsägning afgiftsfritt förfoga öfver tomten i fråga.

Vidare har förvaltningen erinrat, att då kronan komme att af marken mellan citadellets yttre och inre grafvar bibehålla ofvan omfördälda med A. och A 1 betecknade områden, innehållande i areal omkring 1 samt $1\frac{1}{3}$ tunnland, men det visat sig önskligt, att erhålla förbindelseväg mellan dessa båda områden, så hade staden nu förklarat sig villig att genom *egoutbyte* reglera gränsen mellan å ena sidan nämnda båda områden och å den andra de till staden försälda delarna af marken mellan citadellgrafvarna, på sätt en med grön färg uppdragen linie å en af förvaltningen öfverlemnadt planritning närmare utvisade. Då härigenom den önskade förbindelsen mellan de båda kronan förbehållna områdena skulle erhållas och en mera rätlinig gräns för citadellets återstående område äfven vinnas, samt fångvårdsstyrelsen, enligt hvad arméförvaltningen anmäler, förklarat sig anse den nya gränslinien fördelaktigare än den ursprungliga, hade bestämmelser derom intagits i det nu föreliggande aftalet med staden.

Att staden — yttrar arméförvaltningen vidare — icke velat ingå på så viktiga medgifvanden, utan vederlag, vore ej förvånande; men de å stadens sida framställda fordringarna voro dock mycket billiga. I fråga om dessa fordringar, hvilka i aftalet finnas angifna under 2 a) och b), anför förvaltningen följande:

Orsaken till att egofigureerna n:ris 51, 52, 58 och 60 icke inbegripits uti försäljningen till staden af kronans öfriga tomtplatser i Malmö eller ens dervid till försäljning ifrågasatts, vore den, att staden ansett, att desamma genom att upplåtas till Malmö—Ystads jernvägsaktiebolag blifvit dettas egendom. Så kunde dock, enligt arméförvaltningens förmenande, icke vara förhållandet, emedan genom de i aftalet åberopade nådiga brefven endast dispositionsrätten, men ej sjelfva eganderätten till marken öfverlåtits till bolaget, hvadan, i händelse jernvägslinien blefve flyttad eller bolaget upplöstes, den upplåtna marken borde, enligt hvad förvaltningen antager, återgå till kronans fria disposition. Och då den lagliga eganderätten således fortfarande måste anses vara kronan förbehållen, följde dermed äfven strandrätt eller rätt till vattnet omedelbart derutanför och till deri verkställda utfyllningar. Af det strandområde, som ursprungligen tillhört citadellet, hade emellertid en del genom nådigt bref den 30 maj 1890 upplåtits för framdragande af Malmö—Limhamns jernväg, hvilken del funnes utmärkt å en af arméförvaltningen öfverlemnad blå-kopia, som tillika utvisade, att en stor del af vattenområdet söder om sistnämnda område var afsedt att utfyllas, hvilket äfven sedermera blifvit verkställt. Genom inköp af fig. n:ris 53, 54 och 55 å 1878 års karta, hade staden väl erhållit eganderätt till en del af citadellets forna strandområde, men ej till det hela. Men då det vore i hög grad önskvärdt, att hvarje anledning till framtida tvister med staden om rätt till vissa delar af stranden med derutanför belägna vattenområde undanröjdes och detta bäst torde kunna ske derigenom, att kronans rätt till de åt Malmö—Ystads jernvägsaktiebolag upplåtna områdena öfverlättes på staden, ansåge sig förvaltningen böra tillstyrka nådigt bifall till stadens i sådant afseende framställda anspråk, dock med vilkor att staden skulle vidkännas den inskränkning i dispositionsrätten, som blefve en följd af de genom de omnämnda nådiga brefven såväl åt jernvägsbolaget som för Malmö—Limhamns jernväg meddelade upplåtelser. Väl kunde, anser förvaltningen, eganderätten till de för Malmö—Ystads jernväg upplåtna områdena icke sägas vara af något stort värde, då det icke funnes ringaste sannolikhet för, att denna jernväg komme att vare sig nedläggas eller flyttas, men den vore dock så till vida ej utan betydelse för staden,

som denna skulle genom en sådan rätts förvärfvande erhålla möjlighet att genom öfverenskommelse med jernvägsbolaget kunna reglera de till detta upplåtta egofigurernas gränser, hvilket vid blifvande nya väganläggningar och tomtindelningar utan tvifvel blefve behöfligt, och det uppenbarligen måste vara af vigt för staden att utan fruktan för att behöfva göra intrång på andras egor kunna utvidga sitt hamnområde så långt åt vester, som staden önskade, samt att kunna reglera dit ledande vägar och der belägna upplagstomter. För kronan åter hade den med eganderätten följande strandrätten icke det minsta värde.

Vidkommande punkt 2 b) i aftalet har arméförvaltningen anført, att i enlighet med nådigt bref den 25 februari 1848 afträddes till Malmö stad med Rikets Ständers samtycke citadellets norra glacis, hvarvid bestämdes, att gränsen i vester skulle gå rätt på spetsen af bastionen Banér; men härvid blef det icke bestämdt, huruvida någon del af citadellets hufvudgraf skulle vara innefattad i öfverlåtelsen, hvarföre det närmast måste antagas, att *hela* fästningsgrafven på citadellets *norra* sida stannade i kronans ego; och äfven om man antog, att afträddandet af glacisen kunnat medföra någon rätt för Malmö stad till en del af fästningsgrafven, torde stadens rätt till denna graf tydligen icke hafva sträckt sig utöfver grafvens *norra hälft* sådan den då befann sig, emedan fästningsverken söder om grafven fortfarande stannade i kronans ego. Ej heller syntes denna gräns hafva undergått någon förändring genom det med Malmö stad afslutade kontraktet om försäljning till staden af de nti nådiga propositionen den 9 mars 1894 och Riksdagens skrifvelse den 9 maj samma år omförmälda områden m. m., med deri intagna bestämmelse att i köpet skulle anses inbegripna jemväl sådana möjligen icke särskildt omnämnda delar af den egentliga stadens fästningsverk å norra fronten, norra glacisen samt bastionerna Nyköping och Norrköping — begge tillhörande den egentliga stadens fästningsverk — som enligt 1805 års raseringsplan blifvit kronans förbehållna och icke sedermera med full eganderätt till staden afträddts, äfvensom samtliga de försålda områdena tillhörande kanaler och grafvar, emedan å det utanför den egentliga stadens fästningsverk belägna citadellets norra sida intet område blifvit försåldt, så att den norra citadellgrafven icke kunde sägas tillhöra något af de försålda områdena. Visserligen hade stadsfullmäktige beslutat, att en med rödt uppdragen linie å en med plan III utmärkt karta, som åtföljde deras underdåniga skrifvelse den 29 mars 1888 och af hvilken förvaltningen nu bifogade en blå-kopia, skulle utgöra gränsen emellan kronans och stadens områden; men denna linies betydelse såsom gränslinie åt *alla* sidor syntes icke hafva blifvit

af staden tillräckligt framhållen, hvarföre samma linie, ehuru den fanns upptagen å den karta, som åtföljde den nådiga propositionen i ämnet, icke blef deri särskild omnämnd. Tvifvelaktigt syntes det förvaltningen derfor vara, hvilken giltighet såsom gränslinie skulle kunna tillerkännas nämnda röda linie, der densamma följde kanterna af citadellets grafvar på norra och delvis på östra sidan. Hvad som anförts rörande *norra* citadellgrafven, gälde nemligen äfven om större delen af den *östra* norr om bron i Vestergatans förlängning, emedan halfbastionen Nyköping, som var den vestligaste af den egentliga stadens bastioner på norra sidan, redan förut öfvergått i stadens ego och således ej tillhörde de *nu* (1895) försålda områdena. Gränslinien torde derfor få anses gå så, som en å nyssnämnda karta utmärkt *prickad* röd linie utvisar.

Staden ansåge sig visserligen redan vara egare af all den citadellets mark, som fölle utom den å kartan *fulldragna* röda linien — fortsätter arméförvaltningen — och om 1894 års riksdagsbeslut finge så tolkas, kunde eganderätten till ofvan omförmälda, till jernvägsbolaget upplåtna områden när som helst öfverlätas till staden. Men då den nådiga propositionen i ämnet uttryckligen angaf, hvilka egofigurer som afsågos att till staden försäljas, syntes ett förnyadt hänvändande till Riksdagen blifva nödvändigt i afseende å de för Malmö—Ystads jernväg upplåtna områdena samt äfven måhända rörande de inre hälfterna af norra och nordvestra citadellgrafven.

Förvaltningen, som på sålunda anförda skäl hemställt om nådigt godkännande af det ingångna, nu föreliggande aftalet, har derjemte anmält, att det funnes ännu en fråga rörande det ifrågavarande nya etablissementet, som ej kunnat lösas uti det nu öfverlemnade aftalet, nemligen den om reglering af kaserntomtens norra gräns. Den s. k. Engeströmska lyckan vore, säger förvaltningen, skild från Regementsgatan genom en, å en bifogad blå-kopia närmare utmärkt, smal jordremsa, som icke tillhörde kronan, utan den s. k. Trolleska donationsfonden. Denna jordremsa måste på ett eller annat sätt förvärfvas af kronan, och meningen vore att erhålla densamma genom egoutbyte med staden mot en annan remsa längs kaserntomtens vestra gräns, afsedd till utvidgning af Mariedalsvägen. Ordnandet af denna angelägenhet hade dock hittills hindrats deraf, att staden väl disponerade, men icke egde den Trolleska donationsjorden. Emellertid hade staden, som för att kunna iordningställa Regementsgatan fram till Mariedalsvägen måste förvärfva den del af Trolleska donationsjorden, som upp- toges af nämnda gata, redan vidtagit åtgärder för expropriation deraf och hade äfven för afsigt att i sammanhang dermed expropria jord-

remsan mellan gatan och Engeströmska lyckan. Så snart detta hunnit verkställas, ämnade förvaltningen inkomma med underdånigt förslag till lämplig reglering af norra gränsen för kasernområdet mot utbyte af mark vester om detsamma, hvarpå staden äfven vore villig ingå.

Ifrågavarande aftal synes mig vara sådant, att detsamma bör vinna nådigt godkännande. De fördelar, som kronan genom detsamma betingat sig, äro nemligen ingalunda obetydliga, utan tvärtom i vissa afseenden af ganska stor vigt. Deremot synes mig hvad staten skulle till staden enligt aftalet afstå icke vara af någon afsevärd betydelse för det allmänna. Den rätt kronan möjligen kan ega beträffande de områden af Malmö citadell, som i aftalets punkt 2 a) afses, med der utanför befintligt vatten eller uti vattnet verkställda utfyllningar, hvilka angränsa nämnda områden, eller till den i samma punkt omförmälda väg, torde icke vara sådan, att densamma någonsin kan blifva af någon afsevärd betydelse för kronan att behålla; och enahanda torde förhållandet vara med den rätt, kronan ännu synes ega till åtminstone viss del af de i punkt 2 b) afsedda citadellgrafvarna.

Emellertid torde, såsom arméförvaltningen erinrat, Riksdagens samtycke erfordras i fråga om vissa af de i aftalet ingående bestämmelserna. Att sådant samtycke erfordras beträffande det ifrågasatta ego-utbytet, hvarigenom gränsen mellan de kronan förbehållna egoområdena A och A 1, å ena sidan, och stadens område mellan citadellgrafvarna, å den andra, skulle på visst sätt förändras, torde vara otvifvelaktigt. Och äfven i fråga om de i aftalets punkt 2 a) och b) upptagna bestämmelserna torde Riksdagens godkännande böra inhemtas.

Såsom jag ofvan erinrat, innehöll Eders Kongl. Maj:ts till Riksdagen den 9 mars 1894 aflåtna nådiga proposition, bland annat, hemställen derom, att Eders Kongl. Maj:t skulle ega rättighet att vidtaga sådana smärre utbyten af de Engeströmska lyckan tillhöriga områden, som kunde erfordras för att bringa husarregementets nya etablissement i omedelbar beröring med den invid detsamma af Malmö stad anlagda väg. Visserligen synes det antagligt, att Riksdagen, som i sin till svar å nämnda nådiga proposition den 9 påföljande Maj aflåtna skrifvelse icke yttrat något i anledning af omförmälda hemställen, icke afsett annat än att berörda rätt skulle Eders Kongl. Maj:t tillkomma; men då något uttryckligt medgifvande i detta hänseende icke blifvit af Riksdagen lemnadt, och enligt hvad arméförvaltningen nu anmält, utbyte

af mark mellan Engeströmska lyckan och den lyckan angränsande Trolleska donationsjorden erfordras, synes mig ett förnyadt hänvändande till Riksdagen i oförmälda hänseende jemväl böra ega rum.

På grund af hvad jag sålunda anfört, hemställer jag i underdånighet, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen

att för dess del godkänna ofvan oförmälda, mellan arméförvaltningens fortifikationsdepartement, å Kongl. Maj:ts och Kronans, samt Malmö stads drätselkammare, å stadens vägnar, ingångna aftal,

äfvensom medgifva, det Eders Kongl. Maj:t må vidtaga sådana smärre utbyten mellan den till Engeströmska lyckan vid Malmö hörande mark och angränsande områden, som af Eders Kongl. Maj:t må finnas erforderliga.»

Till denna, af statsrådets öfrige ledamöter biträdade hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen lemna nådigt bifall; och skulle proposition i ämnet till Riksdagen aflåtas af den lydelse, bilagan till detta protokoll utvisar.

Ex protocollo

T. Hermelin.